

การพัฒนากลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM)
ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
Development of Strategic Quality Assurance for Educational
Excellence (SQAEM) of Phibunmangsahan School,
Ubon Ratchathani Province

นายกฤติเดช แก้วสุภรัตน์*

Kritidet Kaewsuppharat*

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนพิบูลมังสาหาร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี กระทรวงมหาดไทย

*ผู้ประสานงานบทความ: kritidet.k@phibun.ac.th

Deputy Director (Senior Professional Level) Phibunmangsahan School,
Ubon Ratchathani Provincial Administrative Organization, Ministry of Interior

*Corresponding Author: kritidet.k@phibun.ac.th

(Received: 2025-10-21; Revised: 2025-12-08; Accepted: 2026-05-01)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงโครงสร้างและเชิงกลไกของระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี 2) พัฒนาและออกแบบกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 3) ประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้น และ 4) ศึกษาระดับการยอมรับและความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหาร การสำรวจความคิดเห็นของครูและบุคลากร และการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างรวม 155 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบ

สัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินการยอมรับและความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) การวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมเชิงประจักษ์ (2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ตามหลัก SMART (3) การวางแผนกลยุทธ์และการบูรณาการสู่แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัด (4) การดำเนินงานและติดตามผลด้วยระบบ นิเทศแบบมีส่วนร่วม และ (5) การประเมินผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามแนวคิด CQI และวงจร PDCA โดยองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมทุกด้าน

ผลการประเมินประสิทธิผลชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนมีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และระบบติดตามประเมินผลเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีระดับการยอมรับและความพึงพอใจต่อกลยุทธ์ในระดับ มากถึงมากที่สุด ขณะที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกให้การยอมรับในระดับสูง และเห็นว่าสามารถ ขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาอื่นได้

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลยุทธ์ SQAEM เป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม ใช้ได้จริง และช่วย เสริมสร้างระบบคุณภาพเชิงองค์กรรวมของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, กลยุทธ์การบริหาร, ความเป็นเลิศทางการศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study and synthesize the structural and mechanical components of an internal quality assurance system appropriate to the context of Phibun Mangsahan School, Ubon Ratchathani Province; 2) develop and design an internal quality assurance and excellence strategy (SQAEM) for Phibun Mangsahan School, Ubon Ratchathani Province, using the research and development process; 3) evaluate the effectiveness of the developed internal quality assurance and excellence strategy (SQAEM) for Phibun Mangsahan School, Ubon Ratchathani Province; and 4) study the level of acceptance and satisfaction of administrators, teachers, personnel, and stakeholders towards the internal quality assurance and

excellence strategy (SQAEM) of Phibun Mangsahan School, Ubon Ratchathani Province.

The research employed a research and development (R&D) methodology, comprising document and related research analysis, in-depth interviews with experts and administrators, a survey of teachers and personnel's opinions, and expert review of the suitability of the components. The sample consisted of 155 people, including administrators, teachers, personnel, students, and school committee members. The research instruments included document analysis forms, interview forms, questionnaires, and acceptance and satisfaction evaluation forms. Data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. And the Expert Consistency Index (IOC).

The research found that the Internal Quality Assurance for Excellence (SQAEM) strategy consists of 5 main components: (1) empirical context and environmental analysis, (2) defining the vision, mission, and strategic goals according to the SMART principle, (3) strategic planning and integration into action plans and indicators, (4) implementation and monitoring with a participatory supervision system, and (5) evaluation and continuous improvement according to the CQI concept and the PDCA cycle. All components have a Consistency Index value between 0.67–1.00, which is at an appropriate level in all aspects.

The effectiveness evaluation results show that the school has clearly improved its internal quality assurance system in terms of strategic management, student achievement, and monitoring and evaluation system. Administrators, teachers, and personnel have a high to very high level of acceptance and satisfaction with the strategy, while external stakeholders have a high level of acceptance and believe that it can be expanded to other educational institutions.

The research concludes that the SQAEM strategy is appropriate, practical, and helps to sustainably strengthen the holistic quality system of the educational institution.

Keywords: Internal Quality Assurance, Management Strategy, Educational Excellence

บทนำ

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกหลักในการยกระดับมาตรฐานและความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นระบบกำกับ ติดตาม ประเมิน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพเชิงประจักษ์ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์ของผู้เรียน ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจำเป็นต้องมีระบบประกันคุณภาพภายในที่ไม่เพียงทำหน้าที่เชิงเอกสาร แต่ต้องเป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน (Sallis, 2014; Oakland, 2014)

นโยบายการศึกษาของประเทศไทยได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจหลัก โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพจากภายใน การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยและรายงานการประเมินจำนวนมากสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษายังคงเผชิญข้อจำกัดสำคัญ โดยเฉพาะการขาดการบูรณาการเชิงกลยุทธ์ ความไม่เชื่อมโยงระหว่างแผน กลไกการดำเนินงาน และการใช้ผลการประเมินเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง (ณรงค์ วิชัยพัฒน์, 2562; จารุวรรณ เกิดสมุทร, 2564)

ในระดับการปฏิบัติ สถานศึกษาจำนวนมากไม่น้อยยังดำเนินการประกันคุณภาพในลักษณะตอบสนองเชิงนโยบายหรือเชิงเอกสาร มากกว่าการใช้เป็นเครื่องมือบริหารคุณภาพ ส่งผลให้บุคลากรขาดความเข้าใจร่วม การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับจำกัด และการตัดสินใจเชิงบริหารไม่ได้อาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบ (กิตติยา ภูวิภาค, 2563; Hoy & Miskel, 2013) ปัญหาดังกล่าวทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในพื้นที่ แม้โรงเรียนจะมีการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในตามกรอบนโยบายและมาตรฐานที่กำหนด แต่จากการสะท้อนผลการดำเนินงานและการประเมินภายในที่ผ่านมา พบว่า

ยังมีความจำเป็นในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้มีความเป็นระบบ เชื่อมโยงเชิงกลยุทธ์ และสามารถนำไปสู่การยกระดับคุณภาพและความเป็นเลิศของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2564–2566 พบว่า ระบบการติดตามผลและการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจยังขาดความเชื่อมโยงเชิงระบบ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานบางตัวชี้วัดไม่เป็นไปตามเป้าหมาย รวมทั้งบุคลากรบางส่วนยังขาดความเข้าใจร่วมเกี่ยวกับบทบาทของระบบประกันคุณภาพภายใน จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์ที่เชื่อมโยงการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการปฏิบัติจริง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในมักมุ่งเน้นการศึกษาสภาพปัญหา ระดับการดำเนินงาน หรือการพัฒนา รูปแบบในบางองค์ประกอบ ขณะที่ยังขาดงานวิจัยที่พัฒนา “กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายใน” ในลักษณะเชิงระบบ ที่บูรณาการตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเชิงประจักษ์ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นกรอบหลัก (Bush, 2011; Fullan, 2016)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายในการพัฒนากลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อสร้างกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา ใช้ได้จริง และสามารถเป็นกลไกเชิงกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นองค์รวม ผลการวิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน รวมทั้งเป็นต้นแบบเชิงกลยุทธ์ให้แก่สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงในการยกระดับมาตรฐานและความเป็นเลิศทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาและสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงโครงสร้างและเชิงกลไกของระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนาและออกแบบกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อศึกษาระดับการยอมรับและความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีระดับการยอมรับและความพึงพอใจต่อการใช้กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิภาพของกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ ได้แก่

- (1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- (2) การสังเคราะห์และออกแบบกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายใน
- (3) การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์โดยผู้เชี่ยวชาญ
- (4) การประเมินประสิทธิผล การยอมรับ และความพึงพอใจของผู้ใช้กลยุทธ์

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 10 คน ครู 85 คน บุคลากรทางการศึกษา 15 คน นักเรียน 35 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 10 คน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- (1) แบบวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพภายใน
- (2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษา

(3)แบบสอบถามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

(4)แบบประเมินความเหมาะสม การยอมรับ และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการ

ประกันคุณภาพภายใน

เครื่องมือทุกฉบับผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.91 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพและเหมาะสมต่อการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา โดยระยะที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหาร ระยะที่ 3 นำกลยุทธ์ SQAEM ไปทดลองใช้ในโรงเรียนพิบูลมังสาหารเป็นเวลา 1 ภาคเรียน พร้อมติดตามผลด้วยการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผล การยอมรับ และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ โดยใช้สถิติและวิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหาร โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการจัดหมวดหมู่สาระ (Thematic Analysis) เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายใน

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบกลยุทธ์ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ความเหมาะสม

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบสอบถามและแบบประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์ ในด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และระบบติดตามประเมินผล โดยแปลผลตามเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ระยะที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากแบบประเมินการยอมรับและความพึงพอใจ และนำเสนอผลในรูปตารางประกอบคำอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 155 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถสังเคราะห์ได้เป็นโครงสร้างและกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารเชิงกลยุทธ์ การดำเนินงาน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กระบวนการพัฒนาและออกแบบกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา เริ่มจากการวิเคราะห์บริบท การสังเคราะห์ข้อมูล การร่างกลยุทธ์ การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และการปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้ โดยกลยุทธ์ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00

1. การวิเคราะห์บริบทและสภาพแวดล้อมเชิงประจักษ์
 2. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ตามหลัก SMART
 3. การวางแผนกลยุทธ์และการบูรณาการสู่แผนปฏิบัติการและตัวชี้วัด
 4. การดำเนินงานและติดตามผลด้วยระบบนิเทศแบบมีส่วนร่วม
 5. การประเมินผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามแนวคิด CQI และวงจร PDCA
- โดยองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับดีถึงดีมากทุกด้าน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ภายหลังจากนำกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานีไปใช้ โรงเรียนมีพัฒนาการด้านระบบประกันคุณภาพภายในเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์

การติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมของบุคลากร โดยผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากร มีระดับการยอมรับและความพึงพอใจต่อกิจกรรมการประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพินุลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ในระดับมากถึงมากที่สุด และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ โดยควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละสถานศึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพินุลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการพัฒนากลยุทธ์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่เริ่มจากการวิเคราะห์บริบทจริงของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านสะท้อนแนวคิดการบริหารคุณภาพเชิงองค์รวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Quality Improvement: CQI) และวงจร PDCA ที่เน้นการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินประสิทธิผลที่พบว่าระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์และระบบติดตามประเมินผลมีพัฒนาการที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสู่ความเป็นเลิศ (SQAEM) ของโรงเรียนพินุลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี สามารถเชื่อมโยงนโยบาย แผน และการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ ระดับการยอมรับและความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สะท้อนว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้ใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม และงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของระบบประกันคุณภาพภายใน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรนำกลยุทธ์ SQAEM ไปใช้เป็นกรอบหลักในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยบูรณาการเข้ากับแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี

1.2 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพภายในเกิดความยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ SQAEM ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลและขยายองค์ความรู้

2.2 ควรมีการศึกษามลกระทบเชิงลึกในระยะยาวต่อคุณภาพผู้เรียนและสมรรถนะของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ระบบประกันคุณภาพการศึกษา: แนวทางการดำเนินงานของ

สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.

กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาระบบบริหารงานคุณภาพ.

จารุวรรณ เกิดสมุทร. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพสถานศึกษาตามแนวคิด

PDCA. วารสารการบริหารการศึกษา, 18(2), 45–60.

กิตติยา ภูวิภาค. (2563). การบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา.

วารสารครุศาสตร์, 48(1), 89–104.

ณรงค์ วิชัยพัฒน์. (2562). การประกันคุณภาพภายในกับการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน.

วารสารวิจัยทางการศึกษา, 14(3), 1–15.

สุจิตรา วงษ์โพธิ์. (2562). ทักษะการคิดและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). กรอบการ

ประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สมศ.

อัญชลี ศรีสุข. (2565). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษากับคุณภาพการจัดการศึกษา.

วารสารศึกษาศาสตร์, 23(1), 112–128.

- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Juran, J. M., & Godfrey, A. B. (1999). *Juran's quality handbook* (5th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Oakland, J. S. (2014). *Total quality management and operational excellence* (4th ed.). London: Routledge.
- Sallis, E. (2014). *Total quality management in education* (3rd ed.). London: Routledge.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Bush, T. (2011). *Theories of educational leadership and management* (4th ed.). London: Sage.
- Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change* (5th ed.). New York, NY: Teachers College Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Borg, W. R., & Gall, M. D. (2007). *Educational research: An introduction* (8th ed.). Boston, MA: Pearson.
- UNESCO. (2017). *Quality assurance in education: Global perspectives*. Paris: UNESCO Publishing.
- European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European higher education area*. Brussels: ENQA.